

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Aneks do <i>Informatora</i> o egzaminie maturalnym z języka niemieckiego w Formule 2023 obowiązujący w latach szkolnych 2022/2023 i 2023/2024
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Język niemiecki poziom podstawowy, rozszerzony, dwujęzyczny; egzamin dla absolwentów niesłyszących
<i>Termin egzaminu:</i>	Termin główny – maj 2023 i 2024 r. Termin dodatkowy – czerwiec 2023 i 2024 r. Termin poprawkowy – sierpień 2023 i 2024 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	13 czerwca 2022 r. (aktualizacja: 26 sierpnia 2022 r.)

Na podstawie art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 12 maja 2022 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw¹ w **Informatorze o egzaminie maturalnym z języka niemieckiego od roku szkolnego 2022/2023**² wprowadza się następujące zmiany.

	1	Nr strony/stron w Informatorze	Zakres zmiany
		Cały dokument	Zmiana podstawy prawnej przeprowadzania egzaminu

1. W roku 2023 oraz 2024 egzamin maturalny z języka niemieckiego w Formule 2023 jest przeprowadzany na podstawie **wymagań egzaminacyjnych** określonych w załączniku do rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 czerwca 2022 r.³, zwanych dalej „wymaganiami egzaminacyjnymi”.

2. Wymagania egzaminacyjne są podane poniżej.

W latach szkolnych 2022/2023 oraz 2023/2024 wymagania egzaminacyjne dotyczące egzaminu maturalnego z języka obcego nowożytnego odpowiadają:

- 1) w przypadku wymagań egzaminacyjnych dla egzaminu maturalnego z języka obcego nowożytnego na poziomie **podstawowym** – poziomowi **B1 (B1+** w zakresie rozumienia wypowiedzi)
- 2) w przypadku wymagań egzaminacyjnych dla egzaminu maturalnego z języka obcego nowożytnego na poziomie **rozszerzonym** – poziomowi **B2 (B2+** w zakresie rozumienia wypowiedzi)
- 3) w przypadku wymagań egzaminacyjnych dla egzaminu maturalnego z języka obcego nowożytnego na poziomie **dwujęzycznym** – poziomowi **B2+ (C1** w zakresie rozumienia wypowiedzi)
– w skali *Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego*.

Poziom podstawowy

Ogólne wymagania egzaminacyjne

I. Znajomość środków językowych.

Zdający posługuje się w miarę rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów wskazanych w wymaganiach szczegółowych.

II. Rozumienie wypowiedzi.

Zdający rozumie wypowiedzi ustne o umiarkowanym stopniu złożoności, wypowiedziane w naturalnym tempie, w standardowej odmianie języka, a także wypowiedzi pisemne o umiarkowanym stopniu złożoności, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

¹ Dz.U. 2022, poz. 1116.

² Dokument jest dostępny pod adresem:

http://cke.gov.pl/images/EGZAMIN_MATURALNY_OD_2023/Informatory/Informator_EM2023_jezyk_niemiecki.pdf

³ Dz.U. 2022, poz. 1246.

III. Tworzenie wypowiedzi.

Zdający samodzielnie tworzy proste, spójne i logiczne, w miarę płynne wypowiedzi ustne oraz proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

IV. Reagowanie na wypowiedzi.

Zdający uczestniczy w rozmowie i reaguje ustnie w typowych, również w miarę złożonych sytuacjach oraz reaguje w formie prostego tekstu pisanego w typowych sytuacjach w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

V. Przetwarzanie wypowiedzi.

Zdający zmienia formę przekazu ustnego lub pisemnego w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

Szczegółowe wymagania egzaminacyjne

- I. Zdający posługuje się w miarę rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie następujących tematów:
 - 1) człowiek (np. dane personalne, okresy życia, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania);
 - 2) miejsce zamieszkania (np. dom i jego okolica, pomieszczenia i wyposażenie domu, prace domowe, wynajmowanie, kupno i sprzedaż mieszkania, przeprowadzka);
 - 3) edukacja (np. szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się – w tym uczenie się przez całe życie, przybory szkolne, oceny szkolne, życie szkoły, zajęcia pozalekcyjne);
 - 4) praca (np. zawody i związane z nimi czynności i obowiązki, miejsce pracy, praca dorywcza, wybór zawodu, poszukiwanie pracy, warunki pracy i zatrudnienia);
 - 5) życie prywatne (np. rodzina, znajomi i przyjaciele, czynności życia codziennego, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości, styl życia, konflikty i problemy);
 - 6) żywienie (np. artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, nawyki żywieniowe – w tym diety, lokale gastronomiczne);
 - 7) zakupy i usługi (np. rodzaje sklepów, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, promocja i reklama, korzystanie z usług, reklamacja);
 - 8) podróżowanie i turystyka (np. środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie, ruch uliczny);
 - 9) kultura (np. dziedziny kultury, twórcy i ich dzieła, uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje, media);
 - 10) sport (np. dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, imprezy sportowe, uprawianie sportu, pozytywne i negatywne skutki uprawiania sportu);
 - 11) zdrowie (np. tryb życia, samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie, niepełnosprawność, uzależnienia);
 - 12) nauka i technika (np. ludzie nauki, odkrycia naukowe, wynalazki, korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych i technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz szanse i zagrożenia z tym związane);
 - 13) świat przyrody (np. pogoda, pory roku, klimat, rośliny i zwierzęta, krajobraz, zagrożenia i ochrona środowiska naturalnego, kłeski żywiołowe);

- 14) państwo i społeczeństwo (np. wydarzenia i zjawiska społeczne, problemy współczesnego świata).
- II. Zdający rozumie wypowiedzi ustne o umiarkowanym stopniu złożoności (np. rozmowy, wiadomości, komunikaty, ogłoszenia, instrukcje, relacje, wywiady, dyskusje, prelekcje), wypowiedziane w naturalnym tempie, w standardowej odmianie języka:
- 1) reaguje na polecenia;
 - 2) określa główną myśl wypowiedzi lub fragmentu wypowiedzi;
 - 3) określa intencje nadawcy/autora wypowiedzi;
 - 4) określa kontekst wypowiedzi (np. formę, czas, miejsce, sytuację, uczestników);
 - 5) znajduje w wypowiedzi określone informacje;
 - 6) układa informacje w określonym porządku;
 - 7) wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w wypowiedzi.
- III. Zdający rozumie wypowiedzi pisemne o umiarkowanym stopniu złożoności (np. listy, e-maile, SMS-y, kartki pocztowe, napisy, broszury, ulotki, jadłospisy, ogłoszenia, rozkłady jazdy, instrukcje, komiksy, artykuły, teksty narracyjne, recenzje, wywiady, wpisy na forach i blogach, teksty literackie):
- 1) określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu;
 - 2) określa intencje nadawcy/autora tekstu;
 - 3) określa kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę, formę tekstu, czas, miejsce, sytuację);
 - 4) znajduje w tekście określone informacje;
 - 5) rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu;
 - 6) układa informacje w określonym porządku;
 - 7) wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w tekście;
 - 8) odróżnia informacje o faktach od opinii.
- IV. Zdający tworzy proste, spójne i logiczne, w miarę płynne wypowiedzi ustne:
- 1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;
 - 2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości;
 - 3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
 - 4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;
 - 5) opisuje upodobania;
 - 6) wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób;
 - 7) wyraża i opisuje uczucia i emocje;
 - 8) przedstawia zalety i wady różnych rozwiązań;
 - 9) wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące zdarzeń z teraźniejszości i przyszłości;
 - 10) przedstawia sposób postępowania (np. udziela instrukcji, wskazówek, określa zasady).
- V. Zdający tworzy proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (wiadomość, e-mail, wpis na blogu):
- 1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;

- 2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości;
- 3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
- 4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;
- 5) opisuje upodobania;
- 6) wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób;
- 7) wyraża i opisuje uczucia i emocje;
- 8) przedstawia zalety i wady różnych rozwiązań;
- 9) wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące zdarzeń z teraźniejszości i przyszłości;
- 10) przedstawia sposób postępowania (np. udziela instrukcji, wskazówek, określa zasady);
- 11) stosuje zasady konstruowania tekstów o różnym charakterze.

VI. Zdający reaguje ustnie w typowych, również w miarę złożonych sytuacjach:

- 1) przedstawia siebie i inne osoby;
- 2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu (np. prosi o wyjaśnienie, powtórzenie, sprecyzowanie; upewnia się, że rozmówca zrozumiał jego wypowiedź);
- 3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia;
- 4) wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, wyraża wątpliwość;
- 5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;
- 6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;
- 7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
- 8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, zachęca; prowadzi proste negocjacje w sytuacjach życia codziennego;
- 9) prosi o radę i udziela rady;
- 10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
- 11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;
- 12) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby;
- 13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, niezadowolenie, złość, zdziwienie, nadzieję, obawę, współczucie);
- 14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

VII. Zdający reaguje w formie prostego tekstu pisanego (wiadomość, e-mail, wpis na czacie/forum) w typowych sytuacjach:

- 1) przedstawia siebie i inne osoby;
- 2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę (np. podczas rozmowy na czacie);
- 3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz/ankietę);
- 4) wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, wyraża wątpliwość;
- 5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;

- 6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;
- 7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
- 8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, zachęca; prowadzi proste negocjacje w sytuacjach życia codziennego;
- 9) prosi o radę i udziela rady;
- 10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
- 11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;
- 12) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby;
- 13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, niezadowolenie, złość, zdziwienie, nadzieję, obawę, współczucie);
- 14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

VIII. Zdający przetwarza tekst ustnie lub pisemnie:

- 1) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach);
- 2) przekazuje w języku obcym nowożytnym lub w języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym;
- 3) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim.

IX. Zdający posiada:

- 1) podstawową wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym oraz o kraju ojczystym, z uwzględnieniem kontekstu lokalnego, europejskiego i globalnego;
- 2) świadomość związku między kulturą własną i obcą oraz wrażliwość międzykulturową.

X. Zdający dokonuje samooceny i wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. poprawianie błędów, prowadzenie notatek).

XI. Zdający stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, identyfikowanie słów kluczy lub internacjonalizmów) i strategie kompensacyjne, w przypadku gdy nie zna lub nie pamięta wyrazu (np. upraszczanie formy wypowiedzi, zastępowanie innym wyrazem, opis).

XII. Zdający posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami).

Poziom rozszerzony

Ogólne wymagania egzaminacyjne

I. Znajomość środków językowych.

Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych – w tym związków frazeologicznych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów wskazanych w wymaganiach szczegółowych.

II. Rozumienie wypowiedzi.

Zdający rozumie różnorodne złożone wypowiedzi ustne wypowiedziane w naturalnym tempie oraz różnorodne złożone wypowiedzi pisemne, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

III. Tworzenie wypowiedzi.

Zdający samodzielnie tworzy w miarę złożone, spójne i logiczne, płynne wypowiedzi ustne oraz w miarę złożone, bogate pod względem treści, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

IV. Reagowanie na wypowiedzi.

Zdający uczestniczy w rozmowie i reaguje ustnie w różnorodnych, również złożonych i nietypowych sytuacjach oraz reaguje w formie w miarę złożonego tekstu pisanego w różnorodnych sytuacjach, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

V. Przetwarzanie wypowiedzi.

Zdający zmienia formę przekazu ustnego lub pisemnego w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

Szczegółowe wymagania egzaminacyjne

- I. Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych – w tym związków frazeologicznych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie następujących tematów:
 - 1) człowiek (np. dane personalne, okresy życia, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania, społeczny i osobisty system wartości, autorytety);
 - 2) miejsce zamieszkania (np. dom i jego okolica, pomieszczenia i wyposażenie domu, prace domowe, wynajmowanie, kupno i sprzedaż mieszkania, przeprowadzka, architektura);
 - 3) edukacja (np. szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się – w tym uczenie się przez całe życie, przybory szkolne, oceny szkolne, życie szkoły, zajęcia pozalekcyjne, system oświaty);
 - 4) praca (np. zawody i związane z nimi czynności i obowiązki, miejsce pracy, praca dorywcza, kariera zawodowa, rynek pracy, warunki pracy i zatrudnienia);
 - 5) życie prywatne (np. rodzina, znajomi i przyjaciele, czynności życia codziennego, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości, styl życia, konflikty i problemy);
 - 6) żywienie (np. artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, nawyki żywieniowe – w tym diety, lokale gastronomiczne);
 - 7) zakupy i usługi (np. rodzaje sklepów, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, finanse, promocja i reklama, korzystanie z usług – w tym usług bankowych i ubezpieczeniowych, reklamacja);
 - 8) podróżowanie i turystyka (np. środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie, awarie i wypadki w podróży, ruch uliczny, bezpieczeństwo w podróży);

- 9) kultura (np. dziedziny kultury, twórcy i ich dzieła, uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje, media);
- 10) sport (np. dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, imprezy sportowe, uprawianie sportu, pozytywne i negatywne skutki uprawiania sportu, problemy współczesnego sportu);
- 11) zdrowie (np. tryb życia, samopoczucie, choroby – w tym choroby cywilizacyjne, ich objawy i leczenie, niepełnosprawność, uzależnienia);
- 12) nauka i technika (np. ludzie nauki, odkrycia naukowe, wynalazki, korzystanie z urządzeń technicznych i technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz szanse i zagrożenia z tym związane, korzyści i zagrożenia wynikające z postępu naukowo-technicznego);
- 13) świat przyrody (np. pogoda, pory roku, klimat, rośliny i zwierzęta, krajobraz, zagrożenia i ochrona środowiska naturalnego, katastrofy ekologiczne, klęski żywiołowe, przestrzeń kosmiczna);
- 14) państwo i społeczeństwo (np. wydarzenia i zjawiska społeczne, organizacje społeczne i międzynarodowe, podstawowe zagadnienia związane z polityką i gospodarką, problemy współczesnego świata, prawa człowieka).

II. Zdający rozumie różnorodne złożone wypowiedzi ustne wypowiediane w naturalnym tempie:

- 1) reaguje na polecenia;
- 2) określa główną myśl wypowiedzi lub fragmentu wypowiedzi;
- 3) określa intencje, nastawienie i postawy nadawcy/autora wypowiedzi;
- 4) określa kontekst wypowiedzi (np. formę, czas, miejsce, sytuację, uczestników);
- 5) znajduje w wypowiedzi określone informacje;
- 6) układa informacje w określonym porządku;
- 7) wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w wypowiedzi;
- 8) odróżnia informacje o faktach od opinii;
- 9) rozpoznaje informacje wyrażone pośrednio;
- 10) rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi.

III. Zdający rozumie różnorodne złożone wypowiedzi pisemne:

- 1) określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu;
- 2) określa intencje, nastawienie i postawy nadawcy/autora tekstu;
- 3) określa kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę, formę tekstu, czas, miejsce, sytuację);
- 4) znajduje w tekście określone informacje;
- 5) rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu;
- 6) układa informacje w określonym porządku;
- 7) wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w tekście;
- 8) odróżnia informacje o faktach od opinii;
- 9) rozpoznaje informacje wyrażone pośrednio oraz znaczenia przenośne;
- 10) rozróżnia formalny i nieformalny styl tekstu.

IV. Zdający tworzy w miarę złożone, spójne i logiczne, płynne wypowiedzi ustne:

- 1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;
- 2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości;

- 3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
 - 4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;
 - 5) opisuje upodobania;
 - 6) wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób;
 - 7) wyraża i opisuje uczucia i emocje;
 - 8) stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją;
 - 9) wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące zdarzeń z przeszłości, teraźniejszości i przyszłości;
 - 10) rozważa sytuacje hipotetyczne;
 - 11) przedstawia sposób postępowania (np. udziela instrukcji, wskazówek, określa zasady, objaśnia procedury związane z załatwianiem spraw w instytucjach);
 - 12) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.
- V. Zdający tworzy w miarę złożone, bogate pod względem treści, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (list formalny, artykuł, rozprawkę):
- 1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;
 - 2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości;
 - 3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
 - 4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;
 - 5) opisuje upodobania;
 - 6) wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób;
 - 7) wyraża i opisuje uczucia i emocje;
 - 8) stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją;
 - 9) wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące zdarzeń z przeszłości, teraźniejszości i przyszłości;
 - 10) rozważa sytuacje hipotetyczne;
 - 11) przedstawia sposób postępowania (np. udziela instrukcji, wskazówek, określa zasady, objaśnia procedury związane z załatwianiem spraw w instytucjach);
 - 12) stosuje zasady konstruowania tekstów o różnym charakterze;
 - 13) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.
- VI. Zdający reaguje ustnie w różnorodnych, również złożonych i nietypowych sytuacjach:
- 1) przedstawia siebie i inne osoby;
 - 2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu (np. prosi o wyjaśnienie, powtórzenie, sprecyzowanie; upewnia się, że rozmówca zrozumiał jego wypowiedź);
 - 3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia;
 - 4) wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, komentuje wypowiedzi uczestników dyskusji, wyraża wątpliwość;
 - 5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;

- 6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;
- 7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
- 8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, zachęca; prowadzi negocjacje;
- 9) prosi o radę i udziela rady;
- 10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
- 11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;
- 12) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby;
- 13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, niezadowolenie, złość, zdziwienie, nadzieję, obawę, współczucie);
- 14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe;
- 15) dostosowuje styl wypowiedzi do sytuacji.

VII. Zdający reaguje w formie w miarę złożonego tekstu pisanego w różnorodnych sytuacjach:

- 1) przedstawia siebie i inne osoby;
- 2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę (np. podczas rozmowy na czacie);
- 3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz/ ankietę);
- 4) wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, komentuje wypowiedzi uczestników dyskusji (np. na forum internetowym), wyraża wątpliwość;
- 5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;
- 6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;
- 7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
- 8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, zachęca; prowadzi negocjacje;
- 9) prosi o radę i udziela rady;
- 10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
- 11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;
- 12) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby;
- 13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, niezadowolenie, złość, zdziwienie, nadzieję, obawę, współczucie);
- 14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe;
- 15) dostosowuje styl i formę wypowiedzi do odbiorcy.

VIII. Zdający przetwarza tekst ustnie lub pisemnie:

- 1) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach);
- 2) przekazuje w języku obcym nowożytnym lub w języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym;
- 3) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim;
- 4) streszcza w języku obcym przeczytany tekst;
- 5) stosuje zmiany formy tekstu.

IX. Zdający posiada:

- 1) wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym oraz o kraju ojczystym, z uwzględnieniem kontekstu lokalnego, europejskiego i globalnego;
- 2) świadomość związku między kulturą własną i obcą oraz wrażliwość międzykulturową.

- X. Zdający dokonuje samooceny i wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. poprawianie błędów, prowadzenie notatek).
- XI. Zdający stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, identyfikowanie słów kluczy lub internacjonalizmów) i strategie kompensacyjne, w przypadku gdy nie zna lub nie pamięta wyrazu (np. upraszczanie formy wypowiedzi, zastępowanie innym wyrazem, opis).
- XII. Zdający posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami).

Poziom dwujęzyczny

Ogólne wymagania egzaminacyjne

I. Znajomość środków językowych.

Zdający posługuje się bardzo bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych – w tym związków frazeologicznych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), wykazując się wysokim poziomem ich poprawności, co umożliwi realizację pozostałych wymagań ogólnych w szerokim zakresie tematów.

II. Rozumienie wypowiedzi.

Zdający rozumie różnorodne wypowiedzi ustne o wysokim stopniu złożoności wypowiedziane również w szybkim tempie oraz różnorodne wypowiedzi pisemne o wysokim stopniu złożoności, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych, w tym w zakresie tematycznym związanym z przedmiotami nauczanymi dwujęzycznie.

III. Tworzenie wypowiedzi.

Zdający samodzielnie tworzy złożone, wieloaspektowe, spójne i logiczne, płynne wypowiedzi ustne oraz złożone, wieloaspektowe, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych, w tym w zakresie tematycznym związanym z przedmiotami nauczanymi dwujęzycznie.

IV. Reagowanie na wypowiedzi.

Zdający uczestniczy w rozmowie i reaguje ustnie w różnorodnych, również złożonych i nietypowych sytuacjach oraz reaguje w formie złożonego tekstu pisanego w różnorodnych sytuacjach w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

V. Przetwarzanie wypowiedzi.

Zdający zmienia formę przekazu ustnego lub pisemnego tekstów z różnych dziedzin życia i nauki, o różnym stopniu złożoności, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.

Szczegółowe wymagania egzaminacyjne

- I. Zdający posługuje się bardzo bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych – w tym związków frazeologicznych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), wykazując się wysokim poziomem ich poprawności, co umożliwi realizację pozostałych wymagań ogólnych w szerokim zakresie tematów.

- II. Zdający rozumie różnorodne wypowiedzi ustne o wysokim stopniu złożoności wypowiedziane również w szybkim tempie, w tym w zakresie tematycznym związanym z przedmiotami nauczanymi dwujęzycznie:
- 1) reaguje na polecenia;
 - 2) określa główną myśl wypowiedzi lub fragmentu wypowiedzi;
 - 3) określa intencje, nastawienie i postawy nadawcy/autora wypowiedzi;
 - 4) określa kontekst wypowiedzi (np. formę, czas, miejsce, sytuację, uczestników);
 - 5) znajduje w wypowiedzi określone informacje;
 - 6) układa informacje w określonym porządku;
 - 7) wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w wypowiedzi;
 - 8) odróżnia informacje o faktach od opinii;
 - 9) rozpoznaje informacje wyrażone pośrednio oraz znaczenia przenośne;
 - 10) rozpoznaje odniesienia do kontekstu cywilizacyjno-kulturowego i znaczenie symboli kulturowych;
 - 11) rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi.
- III. Zdający rozumie różnorodne wypowiedzi pisemne o wysokim stopniu złożoności, w tym w zakresie tematycznym związanym z przedmiotami nauczanymi dwujęzycznie:
- 1) określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu;
 - 2) określa intencje, nastawienie i postawy nadawcy/autora tekstu;
 - 3) określa kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę, formę tekstu, czas, miejsce, sytuację);
 - 4) znajduje w tekście określone informacje;
 - 5) rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu;
 - 6) układa informacje w określonym porządku;
 - 7) wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w tekście;
 - 8) odróżnia informacje o faktach od opinii;
 - 9) rozpoznaje informacje wyrażone pośrednio oraz znaczenia przenośne;
 - 10) rozpoznaje odniesienia do kontekstu cywilizacyjno-kulturowego i znaczenie symboli kulturowych;
 - 11) interpretuje teksty kultury;
 - 12) rozróżnia formalny i nieformalny styl tekstu.
- IV. Zdający tworzy złożone, wieloaspektowe, spójne i logiczne, płynne wypowiedzi ustne, w tym w zakresie tematycznym związanym z przedmiotami nauczanymi dwujęzycznie:
- 1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;
 - 2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości;
 - 3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
 - 4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;
 - 5) opisuje upodobania;
 - 6) wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób;
 - 7) wyraża i opisuje uczucia i emocje;
 - 8) stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją;
 - 9) wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące zdarzeń z przeszłości, teraźniejszości i przyszłości;

- 10) rozważa sytuacje hipotetyczne;
- 11) przedstawia sposób postępowania (np. udziela instrukcji, wskazówek, określa zasady, objaśnia procedury związane z załatwianiem spraw w instytucjach);
- 12) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.

V. Zdający tworzy złożone, wieloaspektowe, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (list formalny, artykuł, rozprawkę):

- 1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;
- 2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości;
- 3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
- 4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;
- 5) opisuje upodobania;
- 6) wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób;
- 7) wyraża i opisuje uczucia i emocje;
- 8) stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją;
- 9) wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące zdarzeń z przeszłości, teraźniejszości i przyszłości;
- 10) rozważa sytuacje hipotetyczne;
- 11) przedstawia sposób postępowania (np. udziela instrukcji, wskazówek, określa zasady, objaśnia procedury związane z załatwianiem spraw w instytucjach);
- 12) stosuje zasady konstruowania tekstów o różnym charakterze;
- 13) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.

VI. Zdający reaguje ustnie w różnorodnych, również złożonych i nietypowych sytuacjach:

- 1) przedstawia siebie i inne osoby;
- 2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu (np. prosi o wyjaśnienie, powtórzenie, sprecyzowanie; upewnia się, że rozmówca zrozumiał jego wypowiedź);
- 3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia;
- 4) wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, komentuje wypowiedzi uczestników dyskusji, wyraża wątpliwość;
- 5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;
- 6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;
- 7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
- 8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, zachęca; prowadzi negocjacje;
- 9) prosi o radę i udziela rady;
- 10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
- 11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;
- 12) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby;
- 13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, niezadowolenie, złość, zdziwienie, nadzieję, obawę, współczucie);
- 14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe;

15) dostosowuje styl wypowiedzi do sytuacji.

VII. Zdający reaguje w formie złożonego tekstu pisanego w różnorodnych sytuacjach:

- 1) przedstawia siebie i inne osoby;
- 2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę (np. podczas rozmowy na czacie);
- 3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz/ankietę);
- 4) wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, komentuje wypowiedzi uczestników dyskusji (np. na forum internetowym), wyraża wątpliwość;
- 5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;
- 6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;
- 7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
- 8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, zachęca; prowadzi negocjacje;
- 9) prosi o radę i udziela rady;
- 10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
- 11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;
- 12) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby;
- 13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, niezadowolenie, złość, zdziwienie, nadzieję, obawę, współczucie);
- 14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe;
- 15) dostosowuje styl i formę wypowiedzi do odbiorcy.

VIII. Zdający przetwarza ustnie lub pisemnie teksty z różnych dziedzin życia i nauki, o różnym stopniu złożoności:

- 1) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach);
- 2) przekazuje w języku obcym nowożytnym lub w języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym, w tym sporządza notatki np. z wykładu;
- 3) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim;
- 4) streszcza w języku obcym usłyszany lub przeczytany tekst;
- 5) stosuje zmiany formy tekstu.

IX. Zdający posiada:

- 1) wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym oraz o kraju ojczystym, w tym wiedzę z zakresu literatury, historii, geografii, z uwzględnieniem kontekstu lokalnego, europejskiego i globalnego;
- 2) świadomość związku między kulturą własną i obcą oraz wrażliwość międzykulturową.

X. Zdający dokonuje samooceny i wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. poprawianie błędów, prowadzenie notatek).

XI. Zdający stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, identyfikowanie słów kluczowych lub internacjonalizmów) i strategie kompensacyjne, w przypadku gdy nie zna lub nie pamięta wyrazu (np. upraszczanie formy wypowiedzi, zastępowanie innym wyrazem, opis).

XII. Zdający posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami).

	2	Nr strony/stron w Informatorze	Zakres zmiany
		33-41, 165-169	Zmiana zakresu środków językowych

Oczekiwany średni poziom biegłości językowej (w skali ESOKJ), w tym zakresu środków językowych w wypowiedziach pisemnych, odpowiada:

- na poziomie podstawowym – poziomowi B1 (B1+ w zakresie rozumienia wypowiedzi)
- na poziomie rozszerzonym – poziomowi B2 (B2+ w zakresie rozumienia wypowiedzi)
- na poziomie dwujęzycznym – poziomowi B2+ (C1 w zakresie rozumienia wypowiedzi).

Zakres struktur gramatycznych jest podany poniżej.

POZIOM PODSTAWOWY	POZIOM ROZSZERZONY
RODZAJNIK	
<ul style="list-style-type: none"> • użycie rodzajnika nieokreślonego, np. <i>Da steht eine Tasse.</i> • użycie rodzajnika określonego, np. <i>Die Tasse ist sauber.</i> • użycie rzeczownika bez rodzajnika, np. <i>Herr Meier ist Lehrer.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • użycie rodzajnika nieokreślonego, np. <i>Da steht eine Tasse.</i> • użycie rodzajnika określonego, np. <i>Die Tasse ist sauber.</i> • użycie rzeczownika bez rodzajnika, np. <i>Herr Meier ist Lehrer.</i>
RZECZOWNIK	
<ul style="list-style-type: none"> • odmiana rzeczownika (deklinacja mocna, słaba i mieszana) w liczbie pojedynczej i mnogiej, np. <i>der Mensch – des Menschen – dem Menschen – den Menschen</i> • tworzenie liczby mnogiej, np. <i>die Tage, die Jungen, die Koffer, die Kinder, die Parks, die Brüder</i> • rzeczowniki złożone, np. <i>der Aufruf, das Klassenzimmer, das Schlafzimmer</i> • rzeczowniki określające zawód i wykonawcę czynności, np. <i>der Lehrer, die Zuschauerin</i> • rzeczowniki z przyrostkami: <i>-e, -ei, -heit, -keit, -ler, -schaft, -ion, -tät, -in, -um, -ung, -ium, -ment, -ling</i>, np. <i>die Wirklichkeit</i> • rzeczowniki z przedrostkami <i>Miss-, Un-, Ge-</i>, np. <i>das Missverständnis, die Unzufriedenheit, das Gebäude</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • odmiana rzeczownika (deklinacja mocna, słaba i mieszana) w liczbie pojedynczej i mnogiej, np. <i>der Mensch – des Menschen – dem Menschen – den Menschen</i> • tworzenie liczby mnogiej, np. <i>die Tage, die Jungen, die Koffer, die Kinder, die Parks, die Brüder</i> • rzeczowniki złożone, np. <i>der Aufruf, das Klassenzimmer, das Schlafzimmer</i> • rzeczowniki zdrobniałe: <i>-chen, -lein</i>, np. <i>das Lämpchen, das Büchlein</i> • rzeczowniki określające zawód i wykonawcę czynności, np. <i>der Lehrer, die Zuschauerin</i> • rzeczowniki z przyrostkami: <i>-e, -ei, -heit, -keit, -ler, -schaft, -ion, -tät, -in, -um, -ung, -ium, -ment, -ling</i>, np. <i>die Wirklichkeit</i> • rzeczowniki z przedrostkami <i>Miss-, Un-, Ge-</i>, np. <i>das Missverständnis, die Unzufriedenheit, das Gebäude</i>

<ul style="list-style-type: none"> • rzeczowniki tworzone od nazw miast, krajów i części świata, np. <i>die Berlinerin, der Franzose, die Polin, der Europäer</i> • rzeczowniki tworzone od czasowników, np. <i>das Schreiben, das Aufräumen</i> • rzeczowniki tworzone od przymiotników, imiesłówów i liczebników, np. <i>das Gute, der Reisende, der Erste</i> • odmiana imion własnych, np. <i>Evas Familie, Müllers Haus, Friedrich Schillers Dramen</i> <ul style="list-style-type: none"> • rzeczownik po określeniu miary i wagi, np. <i>ein Liter Milch, ein Kilo Äpfel</i> • rekcja rzeczownika, np. <i>die Angst vor, das Interesse an/für</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • rzeczowniki tworzone od nazw miast, krajów i części świata, np. <i>die Berlinerin, der Franzose, die Polin, der Europäer</i> • rzeczowniki tworzone od czasowników, np. <i>das Schreiben, das Aufräumen</i> • rzeczowniki tworzone od przymiotników, imiesłówów i liczebników, np. <i>das Gute, der Reisende, der Erste</i> • odmiana imion własnych, np. <i>Evas Familie, Müllers Haus, Hansens Tochter, Friedrich Schillers Dramen, die Taten des jungen Paul, das Referat Direktor Meiers, die Studenten des Herrn Professor Braun, Herr Müllers Wohnung</i> • rzeczownik po określeniu miary i wagi, np. <i>ein Liter Milch, ein Kilo Äpfel</i> • rekcja rzeczownika, np. <i>die Angst vor, das Interesse an/für, der Bedarf an, die Versicherung gegen</i>
<p>ZAIMEK</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • zaimki osobowe, np. <i>ich, mir, mich</i> • zaimek nieosobowy <i>es, man</i> • zaimki nieokreślone, np. <i>alle, alles, einer, einige, etwas, jeder, jemand, keiner, man, mehrere, niemand, nichts</i> • zaimek zwrotny <i>sich</i> • zaimki dzierżawcze, np. <i>mein, sein, unser</i> • zaimki wskazujące, np. <i>dieser, jener, der, derselbe, der gleiche</i> • zaimki pytające, np. <i>wer, was, wann, welcher, was für ein, warum</i> • zaimki względne, np. <i>der</i> • zaimek wzajemny <i>einander</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • zaimki osobowe, np. <i>ich, mir, mich</i> • zaimek nieosobowy <i>es, man</i> • zaimki nieokreślone, np. <i>alle, alles, einer, einige, etwas, irgendetwas, irgendwann, irgendwer, jeder, jemand, keiner, man, mancher, mehrere, niemand, nichts</i> • zaimek zwrotny <i>sich</i> • zaimek dzierżawcze, np. <i>mein, sein, unser</i> • zaimki wskazujące, np. <i>dieser, jener, der, derselbe, der gleiche</i> • zaimki pytające, np. <i>wer, was, wann, welcher, was für ein, warum</i> • zaimki względne, np. <i>der, welcher</i> • zaimek wzajemny <i>einander</i> • zaimki <i>einer, eine, eines (eins)</i> z dopełniaczem, np. <i>Andreas ist einer der besten Freunde. Was wissen Sie von Rilke, einem der besten Dichter?</i>
<p>PRZYMIOTNIK</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • przymiotnik jako orzecznik, np. <i>Das Mädchen ist nett.</i> • przymiotnik jako przydawka: – z rodzajnikiem określonym i zaimkiem wskazującym <i>dieser, jener, derselbe</i>, np. <i>das neue Auto, diese schöne Blume</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przymiotnik jako orzecznik, np. <i>Das Mädchen ist nett.</i> • przymiotnik jako przydawka: – z rodzajnikiem określonym i zaimkiem wskazującym <i>dieser, jener, derselbe</i>, np. <i>das neue Auto, diese schöne Blume</i>

<ul style="list-style-type: none"> – z rodzajnikiem nieokreślonym, np. <i>ein kleines Kind, kleine Kinder</i> – z zaimkiem dzierżawczym oraz z zaimkiem nieokreślonym <i>kein</i>, np. <i>mein alter Freund, meine alten Freunde, kein guter Film, keine guten Filme</i> – bez rodzajnika, np. <i>frische Butter</i> – po liczebnikach głównych, np. <i>vier gute Schüler</i> – po zaimkach pytających, nieokreślonych, np. <i>Was für eine unglaubliche Geschichte!</i> – po zaimkach liczebnych, np. <i>alle, andere, beide, einige, folgende, manche, viele, wenige; alle guten Schüler, viele bekannte Schriftsteller</i> • regularne i nieregularne stopniowanie przymiotnika, np. <i>klein – kleiner – der/die/das kleinste, am kleinsten, gut – besser – der/die/das beste, am besten; Was ist das höchste Gebäude in Europa?</i> • przymiotniki w porównaniach, np. <i>Dieses Haus ist so hoch wie jenes. Eva ist fleißiger als ihre Schwester. Peter ist der schnellste von allen Schülern seiner Klasse.</i> • przymiotniki utworzone od nazw miast, krajów i części świata, np. <i>Berliner Bahnhof, österreichisch, amerikanisch</i> • przymiotniki z przedrostkiem <i>un-</i>, np. <i>unzufrieden, unpraktisch</i> • przymiotniki z przyrostkami: <i>-arm, -bar, -isch, -los, -reich, -sam, -wert, -voll</i>, np. <i>dankbar, hilfreich, sehenswert</i> • rekcja przymiotnika, np. <i>reich an, zufrieden mit</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – z rodzajnikiem nieokreślonym, np. <i>ein kleines Kind, kleine Kinder</i> – z zaimkiem dzierżawczym oraz z zaimkiem nieokreślonym <i>kein</i>, np. <i>mein alter Freund, meine alten Freunde, kein guter Film, keine guten Filme</i> – bez rodzajnika, np. <i>frische Butter</i> • po liczebnikach głównych, np. <i>vier gute Schüler</i> • po zaimkach <i>wessen, dessen, deren</i>, np. <i>Wessen braune Schuhe sind das?</i> • po imionach i nazwiskach, np. <i>Martins neues Auto</i> – po zaimkach pytających, nieokreślonych, np. <i>Was für eine unglaubliche Geschichte!</i> – po zaimkach liczebnych, np. <i>alle, andere, beide, einige, folgende, manche, viele, wenige; alle guten Schüler, viele bekannte Schriftsteller</i> • regularne i nieregularne stopniowanie przymiotnika, np. <i>klein – kleiner – der/die/das kleinste, am kleinsten, gut – besser – der/die/das beste, am besten; Was ist das höchste Gebäude in Europa?</i> • przymiotniki w porównaniach, np. <i>Dieses Haus ist so hoch wie jenes. Eva ist fleißiger als ihre Schwester. Peter ist der schnellste von allen Schülern seiner Klasse.</i> • przymiotniki utworzone od nazw miast, krajów i części świata, np. <i>Berliner Bahnhof, österreichisch, amerikanisch</i> • przymiotniki z przedrostkami <i>un-, ur-</i>, np. <i>unzufrieden, unpraktisch, uralt</i> • przymiotniki z przyrostkami: <i>-arm, -bar, -isch, -los, -reich, -sam, -wert, -voll</i>, np. <i>dankbar, misstrauisch, abwechslungsreich, sehenswert</i> • rekcja przymiotnika, np. <i>reich an, zufrieden mit, angewiesen auf, zuständig für</i>
<p>LICZEBNIK</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • liczebniki główne, np. <i>sieben, einhundertzwanzig</i> • liczebniki porządkowe, np. <i>der siebte</i> • liczebniki mnożne i nieokreślone, np. <i>zweimal, viel</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • liczebniki główne, np. <i>sieben, einhundertzwanzig</i> • liczebniki porządkowe, np. <i>der siebte</i> • liczebniki mnożne i nieokreślone, np. <i>zweimal, viel</i>

<ul style="list-style-type: none"> • liczebniki ułamkowe i dziesiętne, np. <i>anderthalb, ein Drittel, 0,8 – null Komma acht</i> • użycie liczebników w oznaczeniu miary i wagi, powierzchni i objętości, np. <i>zwei Quadratmeter, drei Liter</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • liczebniki ułamkowe i dziesiętne, np. <i>anderthalb, ein Drittel, sechs Hundertstel, 0,8 – null Komma acht</i> • użycie liczebników w oznaczeniu miary i wagi, powierzchni i objętości, np. <i>zwei Quadratmeter, drei Liter</i>
PRZYSŁÓWEK	
<ul style="list-style-type: none"> • regularne i nieregularne stopniowanie przysłówków, np. <i>wohl – wohler – am wohlsten, gern – lieber – am liebsten</i> • przysłówki czasu i miejsca, np. <i>bald, dann, damals, endlich, gestern, heute, morgen, hier, dort, draußen, oben, unten, links, rechts</i> • przysłówki zaimkowe w pytaniu i odpowiedzi, np. <i>Worauf wartest du? – Ich warte darauf.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • regularne i nieregularne stopniowanie przysłówków, np. <i>wohl – wohler – am wohlsten, gern – lieber – am liebsten</i> • przysłówki m.in. czasu i miejsca, np. <i>bald, dann, damals, endlich, gestern, heute, morgen, hier, dort, draußen, drüben, oben, unten, links, rechts</i> • przysłówki zaimkowe w pytaniu i odpowiedzi, np. <i>Worauf wartest du? – Ich warte darauf.</i>
PARTYKUŁA	
<ul style="list-style-type: none"> • użycie partykuł, np. <i>aber, besonders, denn, doch, eben, erst, ja, mal, sogar, wohl, ziemlich</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • użycie partykuł, np. <i>aber, besonders, denn, doch, eben, erst, ja, halt, mal, recht, sogar, wohl, ziemlich</i>
PRZYIMEK	
<ul style="list-style-type: none"> • przyimki z celownikiem: <i>ab, aus, außer, bei, gegenüber, mit, nach, seit, von, zu</i> • przyimki z biernikiem: <i>bis, durch, entlang, für, gegen, ohne, um</i> • przyimki z celownikiem lub biernikiem: <i>an, auf, in, hinter, neben, unter, über, vor, zwischen</i> • przyimki z dopełniaczem: <i>außerhalb, innerhalb, statt, trotz, während, wegen</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przyimki z celownikiem: <i>ab, aus, außer, bei, entgegen, gegenüber, mit, nach, seit, von, zu</i> • przyimki z biernikiem: <i>bis, durch, entlang, für, gegen, ohne, um</i> • przyimki z celownikiem lub biernikiem: <i>an, auf, in, hinter, neben, unter, über, vor, zwischen</i> • przyimki z dopełniaczem: <i>anlässlich, aufgrund, außerhalb, diesseits, hinsichtlich, infolge, innerhalb, jenseits, seitens, statt, trotz, während, wegen</i>
CZASOWNIK	
<ul style="list-style-type: none"> • formy czasowe – strona czynna czasownika: Präsens, Präteritum, Perfekt, Plusquamperfekt, Futur I • czasowniki posiłkowe <i>sein, haben, werden</i> • czasowniki nieregularne ze zmianą samogłoski, np. <i>helfen, lesen, schlafen</i> • czasowniki rozdzielnie i nierozdzielnie złożone, np. <i>aufmachen, bestehen</i> • czasowniki zwrotne, np. <i>sich waschen</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • formy czasowe – strona czynna czasownika: Präsens, Präteritum, Perfekt, Plusquamperfekt, Futur I • czasowniki posiłkowe <i>sein, haben, werden</i> • czasowniki nieregularne ze zmianą samogłoski, np. <i>helfen, lesen, schlafen</i> • czasowniki rozdzielnie i nierozdzielnie złożone, np. <i>aufmachen, bestehen</i> • czasowniki zwrotne, np. <i>sich waschen</i>

<ul style="list-style-type: none"> • czasowniki modalne w trybie oznajmującym Präsens, Präteritum • czasowniki modalne w trybie przypuszczającym w czasie Präteritum; <i>Er könnte früher aufstehen.</i> • czasownik <i>lassen</i>, np. <i>Ich lasse mein Auto reparieren. Ich lasse mir die Haare schneiden. Ich habe meinen Schirm in der Gaststätte gelassen.</i> • formy imiesłowowe czasownika: Partizip Präsens, Partizip Perfekt • imiesłowy w funkcji przydawki, np. <i>Das weinende Kind saß auf der Parkbank. Der gebrauchte BMW war mir zu teuer.</i> • tryb rozkazujący, np. <i>Lies den Text vor! Wascht euch! Seien Sie pünktlich!</i> • bezokoliczniki z <i>zu</i> i <i>bez zu</i> w zdaniach w czasie Präsens i Präteritum, np. <i>Er hat vor, die Ferien an der Ostsee zu verbringen. Sie hat die Absicht, ins Ausland zu fahren. Er hat heute keine Lust, mit seinen Freunden auszugehen. Wir sind fähig, diese Aufgabe zu lösen. Ich höre meine Freundin singen.</i> • strona bierna czasownika (Vorgangspassiv): Präsens, Präteritum, Perfekt, np. <i>In Deutschland wird viel Bier getrunken. Das Auto wurde bereits verkauft. Die Aufgabe ist gelöst worden.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • czasowniki rozdzielnie i nierozdzielnie złożone z przedrostkami: <i>durch-, über-, um-, unter-, wieder-, wider-, voll-</i>, np. <i>übersehen, übersetzen, unternehmen, durchschauen, umstellen, wiederbringen, wiederholen (Die Polizei hat das Gebäude umstellt. Er hat die Möbel umgestellt.)</i> • czasowniki modalne w trybie oznajmującym Präsens, Präteritum, Perfekt, Plusquamperfekt • czasowniki modalne w trybie przypuszczającym (różne czasy); <i>Er hätte früher aufstehen können.</i> • czasownik <i>lassen</i>, np. <i>Ich lasse mein Auto reparieren. Ich lasse mir die Haare schneiden. Ich habe meinen Schirm in der Gaststätte gelassen.</i> • formy imiesłowowe czasownika: Partizip Präsens, Partizip Perfekt • imiesłowy w funkcji przydawki, np. <i>Das weinende Kind saß auf der Parkbank. Der gebrauchte BMW war mir zu teuer.</i> • tryb rozkazujący, np. <i>Lies den Text vor! Wascht euch! Seien Sie pünktlich!</i> • bezokoliczniki z <i>zu</i> i <i>bez zu</i> w zdaniach w czasie Präsens, Präteritum, Perfekt, np. <i>Er hat vor, die Ferien an der Ostsee zu verbringen. Sie hat die Absicht, ins Ausland zu fahren. Er hat heute keine Lust, mit seinen Freunden auszugehen. Wir sind fähig, diese Aufgabe zu lösen. Ich erinnere mich nicht, ihn schon einmal gesehen zu haben. Ich höre meine Freundin singen.</i> • strona bierna czasownika (Vorgangspassiv): Präsens, Präteritum, Perfekt, Plusquamperfekt, np. <i>In Deutschland wird viel Bier getrunken. Das Auto wurde bereits verkauft. Die Aufgabe ist gelöst worden. Nachdem das Museum eröffnet worden war, gab es viele Artikel in der Presse.</i> • strona bierna Präsens, Präteritum, Perfekt, Plusquamperfekt z czasownikiem modalnym, np. <i>Der Text soll bis morgen geschrieben werden. Der Aufsatz musste schnell korrigiert werden. Der Artikel hat</i>
--	--

<ul style="list-style-type: none"> • formy konkurencyjne dla strony biernej: <i>lassen + sich + Infinitiv, sein + Infinitiv</i>, np. <i>Diese Schuhe lassen sich leider nicht mehr reparieren. Der Aufsatz ist bis morgen zu schreiben.</i> • strona bierna określająca stan (Zustandspassiv), np. <i>Alle Fenster sind geöffnet. Seine Tasche war schon gestern gepackt.</i> • tryb przypuszczający czasowników <i>haben</i> i <i>sein</i>: Konjunktiv II (Präteritum), np. <i>Ich dachte, du wärest in der Schule.</i> • tryb warunkowy: Konditional I (<i>würde + Infinitiv I</i>), np. <i>Wenn ich mehr Geld hätte, würde ich mir ein neues Fahrrad kaufen.</i> • rekcja czasowników, np. <i>denken an, fragen nach, warten auf, stören (Akk.), folgen (Dat.)</i> 	<p><i>von dem Journalisten korrigiert werden müssen.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • formy konkurencyjne dla strony biernej: <i>lassen + sich + Infinitiv, sein + Infinitiv, sein + Adjektiv</i> (z przyrostkami <i>-bar, -lich, -wert</i>), np. <i>Diese Schuhe lassen sich leider nicht mehr reparieren. Der Aufsatz ist bis morgen zu schreiben. Das Wasser ist trinkbar.</i> • strona bierna określająca stan (Zustandspassiv), np. <i>Alle Fenster sind geöffnet. Seine Tasche war schon gestern gepackt.</i> • tryb przypuszczający: Konjunktiv I (Präsens, Perfekt, Futur I), np. <i>Die Kanzlerin werde sich in Kürze zu den Vorwürfen äußern, teilte der Regierungssprecher mit. Es lebe der Frieden!</i> Konjunktiv II (Präteritum, Plusquamperfekt), np. <i>Ich dachte, du wärest in der Schule. Wenn ich das doch gestern gewusst hätte.</i> • tryb warunkowy: Konditional I (<i>würde + Infinitiv I</i>), np. <i>Wenn ich mehr Geld hätte, würde ich mir ein neues Fahrrad kaufen.</i> • rekcja czasowników, np. <i>denken an, fragen nach, warten auf, sich einsetzen für, sich beteiligen an, beruhen auf, verfügen über, stören (Akk.), folgen (Dat.), gedenken (Gen.)</i>
<p>SKŁADNIA</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • zdania pojedyncze: oznajmujące, pytające i rozkazujące • szyk wyrazów: prosty, przestawny oraz szyk zdania podrzędnie złożonego, np. <i>Wir haben täglich zwei Vorlesungen. Täglich haben wir zwei Vorlesungen. Ich weiß nicht, ob er schon angekommen ist.</i> • przeczenia <i>nein, nicht, kein, nie, niemals, nirgends, keinesfalls</i> i ich miejsce w zdaniu, np. <i>Ich habe ihn noch nie gesehen. Ich schwimme nicht mehr.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • zdania pojedyncze: oznajmujące, pytające i rozkazujące • szyk wyrazów: prosty, przestawny oraz szyk zdania podrzędnie złożonego, np. <i>Wir haben täglich zwei Vorlesungen. Täglich haben wir zwei Vorlesungen. Ich weiß nicht, ob er schon angekommen ist.</i> • przeczenia <i>nein, nicht, kein, nie, niemals, nirgends, keinesfalls</i> i ich miejsce w zdaniu, np. <i>Ich habe ihn noch nie gesehen. Ich schwimme nicht mehr.</i>

<ul style="list-style-type: none"> • zdania złożone współrzędnie ze spójnikami, np. <i>aber, außerdem, dann, denn, oder, sondern, und, deshalb, sonst, trotzdem</i> oraz zdania bezspójnikowe; <i>Ich war krank und musste zum Arzt gehen. Er verdient viel Geld, trotzdem ist er unzufrieden. Die Sonne scheint, es ist warm.</i> • zdania podrzędnie złożone: <ul style="list-style-type: none"> – zdania podmiotowe, np. <i>Es wundert mich, dass er nicht gekommen ist.</i> – zdania dopełnieniowe ze spójnikami, np. <i>dass, ob, wer, was, wo, wie; Der Lehrer sagt, dass dieses Buch interessant ist. Er weiß nicht, wo der Parkplatz ist.</i> – zdania okolicznikowe przyczyny ze spójnikiem: <i>weil; Er bleibt zu Hause, weil sein Vater krank ist.</i> – zdania okolicznikowe czasu ze spójnikami: <i>wenn, als, bevor, bis, nachdem, seitdem, während;</i> <p style="margin-left: 20px;"><i>Bevor wir abreisten, besuchten wir noch unseren Professor. Nachdem wir den Artikel gelesen hatten, diskutierten wir über seinen Inhalt. Seitdem er in Berlin studiert, hat er viele Museen besichtigt.</i></p> • zdania warunkowe rzeczywiste: <i>wenn + Präsens, np. Wenn es regnet, sehen wir fern.</i> • zdania warunkowe nierzeczywiste: Konjunktiv Präteritum czasowników: <i>sein, haben</i> oraz czasowników modalnych, Konditional I, np. <i>Wenn wir Zeit hätten, würden wir eine Weltreise machen.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • zdania złożone współrzędnie ze spójnikami, np. <i>aber, außerdem, dann, denn, oder, sondern, und, deshalb, sonst, trotzdem</i> oraz zdania bezspójnikowe; <i>Ich war krank und musste zum Arzt gehen. Er verdient viel Geld, trotzdem ist er unzufrieden. Die Sonne scheint, es ist warm.</i> • zdania podrzędnie złożone: <ul style="list-style-type: none"> – zdania podmiotowe, np. <i>Es wundert mich, dass er nicht gekommen ist.</i> – zdania dopełnieniowe ze spójnikami, np. <i>dass, ob, wer, was, wo, wie; Der Lehrer sagt, dass dieses Buch interessant ist. Er weiß nicht, wo der Parkplatz ist.</i> – zdania okolicznikowe przyczyny ze spójnikami: <i>weil, da; Da sein Vater krank ist, bleibt er zu Hause.</i> – zdania okolicznikowe czasu ze spójnikami, np. <i>wenn, als, bevor (ehe), bis, nachdem, seitdem, sobald, solange, sooft, während;</i> <p style="margin-left: 20px;"><i>Bevor wir abreisten, besuchten wir noch unseren Professor. Nachdem wir den Artikel gelesen hatten, diskutierten wir über seinen Inhalt. Seitdem er in Berlin studiert, hat er viele Museen besichtigt. Ich rufe dich sofort an, sobald der genaue Termin feststeht. Solange wir hier sind, hat es kein einziges Mal geregnet. Sooft er in Polen ist, besucht er mich.</i></p> • zdania warunkowe rzeczywiste: <i>wenn + Präsens, np. Wenn es regnet, sehen wir fern.</i> • zdania warunkowe nierzeczywiste: Konjunktiv Präteritum czasowników: <i>sein, haben</i> oraz czasowników modalnych, Konditional I, Konjunktiv Präteritum, Konjunktiv Plusquamperfekt, np. <i>Wenn wir Zeit hätten, würden wir eine Weltreise machen. Hätten wir Lust, gingen wir ins Kino. Wäre er gesund, könnte er mitfahren. Hätte ich das gewusst, wäre ich nicht gekommen.</i>
---	--

<ul style="list-style-type: none"> • zdanie przyzwalające: <i>obwohl</i>, np. <i>Obwohl das Wetter schlecht war, machten wir uns auf den Weg.</i> • zdanie okolicznikowe celu: <i>damit</i>, konstrukcja bezokolicznikowa <i>um ... zu</i>, np. <i>Wir nehmen ein Taxi, damit unser Sohn pünktlich am Bahnhof ist. Wir nehmen ein Taxi, um pünktlich am Bahnhof zu sein.</i> • zdanie przydawkowe z zaimkiem względnym <i>der, die, das</i>, np. <i>Das ist der Mann, dem ich geholfen habe. Das Kind, das vor der Schule steht, ist 8 Jahre alt. Das ist das Haus, in dem ich wohne.</i> • zdania porównawcze: <i>so ... wie, als</i>, np. <i>Der Film ist besser, als ich dachte. Er schreibt so schnell, wie er kann.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • zdanie przyzwalające: <i>obwohl, obgleich, obschon, wenn ... auch (noch so)</i>, np. <i>Obwohl das Wetter schlecht war, machten wir uns auf den Weg. Obgleich er vorbereitet war, hat er die Prüfung nicht bestanden. Wenn das iPhone auch teuer war, so bereue ich es doch nicht, dass ich es gekauft habe.</i> • zdanie okolicznikowe celu: <i>damit</i>, konstrukcja bezokolicznikowa <i>um ... zu</i>, np. <i>Wir nehmen ein Taxi, damit unser Sohn pünktlich am Bahnhof ist. Wir nehmen ein Taxi, um pünktlich am Bahnhof zu sein.</i> • zdanie przydawkowe z zaimkiem względnym <i>der, die, das, welcher, welche, welches</i>, np. <i>Das ist der Mann, dem ich geholfen habe. Herr Weber, dessen Frau bei uns arbeitet, ist gestern nach Bonn gefahren. Wie heißt die Dame, welche du gestern kennengelernt hast? Den Hauptpreis bekam ein bekannter Regisseur, an dessen Namen ich mich nicht mehr erinnern kann.</i> • zdania okolicznikowe sposobu: <i>indem, dadurch dass, ohne dass (ohne ... zu), anstatt dass (anstatt ... zu)</i>, np. <i>Mein Bruder hört Musik, anstatt Mathematik zu lernen. Anstatt dass alle zusammenarbeiten, lernt jeder für sich allein. Marie lernte Deutsch, indem sie viele deutsche Zeitschriften las. Er fuhr nach Hause, ohne sich verabschiedet zu haben.</i> • zdania skutkowe: <i>so dass</i>, np. <i>Er war krank, so dass er nicht kommen konnte.</i> • zdania porównawcze: <i>so ... wie, als, je ... desto/umso</i>, np. <i>Der Film ist besser, als ich dachte. Er schreibt so schnell, wie er kann. Je mehr ich lese, desto reicher wird mein Wortschatz.</i> • zdania nierzeczywiste wyrażające życzenie, np. <i>Wenn er nur käme! Hätte ich doch mehr gelernt!</i> • konstrukcje imiesłowowe, np. <i>In Berlin angekommen, gingen wir sofort ins Hotel.</i>
--	---

<ul style="list-style-type: none"> • zdania ze spójnikami wieloczłonowymi: <i>einerseits ... andererseits, nicht nur ... sondern auch, sowohl ... als auch, zwar ... aber</i>, np. <i>Sie kann sowohl schön singen als auch tanzen.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • mowa zależna, np. <i>Der Student sagte, er habe keine Lust zum Studieren. Er hat erzählt, dass seine Eltern ihre Wohnungsschlüssel bei den Nachbarn gelassen hätten. Er fragte mich, ob der Film interessant sei.</i> • zdania ze spójnikami wieloczłonowymi: <i>entweder ... oder, einerseits ... andererseits, nicht nur ... sondern auch, sowohl ... als auch, weder ... noch, zwar ... aber</i>, np. <i>Entweder gehen wir ins Kino oder wir besuchen unsere Freunde. Er hatte weder Zeit noch Geld.</i>
--	---

W tekstach na rozumienie ze słuchu oraz rozumienie tekstów pisanych mogą wystąpić środki gramatyczne spoza powyższej listy. Znajomość takich środków nie będzie jednak warunkowała poprawnego rozwiązania zadań egzaminacyjnych.

POZIOM DWUJĘZYCZNY

RODZAJNIK

1. Użycie rodzajnika nieokreślonego, np. *Da steht eine Tasse.*
2. Użycie rodzajnika określonego, np. *Die Tasse ist sauber.*
3. Użycie rzeczownika bez rodzajnika, np. *Herr Meier ist Lehrer.*

RZECZOWNIK

1. Odmiana rzeczownika (deklinacja mocna, słaba i mieszana) w liczbie pojedynczej i mnogiej, np. *der Mensch – des Menschen – dem Menschen – den Menschen*
2. Tworzenie liczby mnogiej, np. *die Tage, die Jungen, die Koffer, die Kinder, die Parks, die Brüder, die Alben*
3. Rzeczowniki złożone, np. *das Klassenzimmer, der Aufruf, das Schlafzimmer, der Fahrkartenverkauf*
4. Rzeczowniki zdrobniałe: *-chen, -lein*, np. *das Lämpchen, das Büchlein*
5. Rzeczowniki określające zawód i wykonawcę czynności, np. *der Lehrer, die Zuschauerin*
6. Rzeczowniki z przyrostkami *-e, -ei, -heit, -keit, -ler, -schaft, -ion, -tät, -in, -um, -ung, -ium, -ment, -ling*, np. *die Wirklichkeit, die Nation, der Sperling, das Stadium*
7. Rzeczowniki z przedrostkami *Miss-, Un-, Ge-*, np. *das Missverständnis, die Unzufriedenheit, das Gebäude*
8. Rzeczowniki tworzone od nazw miast, krajów i części świata, np. *die Berlinerin, der Franzose, die Polin, der Europäer*
9. Rzeczowniki tworzone od czasowników np. *das Schreiben, das Aufräumen*
10. Rzeczowniki tworzone od przymiotników, imiesłów i liczebników, np. *das Gute, der Reisende, der Angestellte, der Erste*

11. Odmiana imion własnych, np. *Evas Familie, Müllers Haus, Hansens Tochter, die Taten des jungen Paul, Friedrich Schillers Dramen, das Referat Direktor Meiers, die Studenten des Herrn Professor Braun, Herrn Müllers Wohnung*
12. Rzeczownik po określeniu miary i wagi, np. *ein Liter Milch, ein Kilo Äpfel*
13. Rekcja rzeczownika, np. *das Bedürfnis nach, die Versicherung gegen*

ZAIMEK

1. Zaimki osobowe, np. *ich, mir, mich*
2. Zaimek nieosobowy *es, man*
3. Zaimki nieokreślone, np. *alle, alles, einer, einige, etwas, irgendetwas, irgendwann, irgendwer, jeder, jemand, keiner, man, mancher, mehrere, niemand, nichts, sämtlich*
4. Zaimek zwrotny *sich*
5. Zaimki dzierżawcze, np. *mein, sein, unser*
6. Zaimki wskazujące, np. *dieser, jener, der, derselbe, der gleiche*
7. Zaimki pytające, np. *wer, was, wann, welcher, was für ein, warum, wo, wohin, woher*
8. Zaimki względne, np. *der, welcher*
9. Zaimek wzajemny *einander*
10. Zaimki *einer, eine, eines (eins)* z dopełniaczem, np. *Andreas ist einer der besten Freunde. Was wissen Sie von Rilke, einem der besten Dichter?*

PRZYMIOTNIK

1. Przymiotnik jako orzecznik, np. *Das Mädchen ist nett.*
2. Przymiotnik jako przydawka:
 - z rodzajnikiem określonym i zaimkiem wskazującym *dieser, jener, derselbe*, np. *das neue Auto, diese schöne Blume*
 - z rodzajnikiem nieokreślonym, np. *ein kleines Kind, kleine Kinder*
 - z zaimkiem dzierżawczym oraz z zaimkiem nieokreślonym *kein*, np. *mein alter Freund, meine alten Freunde, kein guter Film, keine guten Filme*
 - bez rodzajnika, np. *frische Butter, kluge Schüler*
 - po liczebnikach głównych, np. *vier gute Schüler*
 - po zaimkach *wessen, dessen, deren*, np. *Wessen braune Schuhe sind das?*
 - po imionach i nazwiskach, np. *Martins neues Auto*
 - zaimkach pytających, nieokreślonych, np. *Was für eine unglaubliche Geschichte!*
 - po zaimkach liczebnych, np. *alle, andere, beide, einige, folgende, manche, viele, wenige; alle guten Schüler, viele bekannte Schriftsteller*
3. Regularne i nieregularne stopniowanie przymiotnika, np. *klein – kleiner – der/die/das kleinste, am kleinsten; gut – besser – der/die/das beste, am besten; Was ist das höchste Gebäude in Europa?*
4. Przymiotniki w porównaniach, np. *Dieses Haus ist so hoch wie jenes. Eva ist fleißiger als ihre Schwester. Peter ist der schnellste von allen Schülern seiner Klasse. Berlin ist eine der größten Städte Europas.*
5. Przymiotniki utworzone od nazw miast, krajów i części świata, np. *Berliner Bahnhof, österreichisch, amerikanisch*
6. Przymiotniki pochodzące od nazw własnych, np. *das Brandenburger Tor*
7. Przymiotniki z przedrostkami *un-, ur-*, np. *unzufrieden, unpraktisch, uralt*
8. Przymiotniki z przyrostkami: *-arm, -bar, -los, -isch, -reich, -sam, -wert, -voll*, np. *dankbar, arbeitslos, misstrauisch, abwechslungsreich, sehenswert*

9. Rekcja przymiotnika, np. *angewiesen auf, zuständig für*

LICZEBNIK

1. Liczebniki główne, np. *zehn, einhundertzwanzig*
2. Liczebniki porządkowe, np. *der siebte*
3. Liczebniki mnożne i nieokreślone, np. *zweimal, viel*
4. Liczebniki ułamkowe i dziesiętne, np. *anderthalb, ein Drittel, sechs Hundertstel, 0,8 – null Komma acht*
5. Użycie liczebników w oznaczeniu miary i wagi, powierzchni i objętości, np. *zwei Quadratmeter, sieben Liter*

PRZYSŁÓWEK

1. Regularne i nieregularne stopniowanie przysłówków, np. *wohl – wohler – am wohlsten, gern – lieber – am liebsten*
2. Przysłówki m.in. czasu i miejsca, np. *bald, dann, damals, endlich, gestern, heute, morgen, hier, dort, draußen, drüben, oben, unten, links, rechts, überall, unterwegs*
3. Przysłówki zaimkowe w pytaniu i odpowiedzi, np. *Worauf wartest du? Ich warte darauf. Wovon hängt das ab? Damit kann ich nichts anfangen.*

PARTYKUŁA

Użycie partykuł, np. *aber, außergewöhnlich, außerordentlich, besonders, denn, doch, eben, enorm, erst, höchst, ja, halt, mal, recht, sogar, wohl, ziemlich*

PRZYIMEK

1. Przyimki z celownikiem, np. *ab, aus, außer, bei, entgegen, gegenüber, gemäß, mit, nach, seit, von, zu, zufolge*
2. Przyimki z biernikiem, np. *bis, durch, entlang, für, gegen, ohne, um, wider*
3. Przyimki z celownikiem lub biernikiem, np. *an, auf, in, hinter, neben, unter, über, vor, zwischen*
4. Przyimki z dopełniaczem, np: *anlässlich, aufgrund, außerhalb, diesseits, hinsichtlich, infolge, innerhalb, jenseits, seitens, statt, trotz, während, wegen*

CZASOWNIK

1. Formy czasowe – strona czynna czasownika: Präsens, Präteritum, Perfekt, Plusquamperfekt, Futur I
2. Czasowniki posiłkowe *sein, haben, werden*
3. Czasowniki nieregularne ze zmianą samogłoski, np. *helfen, lesen, schlafen*
4. Czasowniki rozdzielnie i nierozdzielnie złożone, np. *abfahren, bestehen*
5. Czasowniki zwrotne, np. *sich waschen*
6. Czasowniki rozdzielnie i nierozdzielnie złożone z przedrostkami: *durch-, über-, um-, unter-, wieder-, wider-, voll-*, np. *übersehen, übersetzen, unternehmen, durchschauen, umstellen, wiederbringen, wiederholen; Die Polizei hat das Gebäude umstellt. Er hat die Möbel umgestellt.*
7. Czasowniki modalne w trybie oznajmującym Präsens, Präteritum, Perfekt, Plusquamperfekt, Futur I, np. *Wir haben ihn fragen müssen.*
8. Czasowniki modalne w trybie przypuszczającym, np. *Er hätte früher aufstehen können.*

9. Czasownik *lassen*, np. *Ich lasse mein Fahrrad reparieren. Ich lasse mir die Haare schneiden. Ich habe meinen Schirm in der Gaststätte gelassen.*
10. Formy imiesłowowe czasownika: Partizip Präsens, Partizip Perfekt
11. Imiesłowy w funkcji przydawki, np. *Das weinende Kind saß auf der Parkbank. Der gebrauchte BMW war mir zu teuer. Die zu liefernden Waren sind noch im Magazin.*
12. Tryb rozkazujący, np. *Lies den Text vor! Wascht euch! Seien Sie pünktlich!*
13. Bezokoliczniki z *zu* i *bez zu*, np.
Er hat vor, die Ferien an der Ostsee zu verbringen. Sie hat die Absicht, ins Ausland zu fahren. Wir sind fähig, diese Aufgabe zu lösen. Ich erinnere mich nicht, ihn schon einmal gesehen zu haben. Er hat heute keine Lust, mit seinen Freunden auszugehen. Ich höre meine Freundin singen.
14. Strona bierna czasownika (Vorgangspassiv): Präsens, Präteritum, Perfekt, Plusquamperfekt, Futur I, np. *In Deutschland wird viel Bier getrunken. Das Auto wurde bereits verkauft. Die Aufgabe ist gelöst worden. Nachdem das Museum eröffnet worden war, gab es viele Artikel in der Presse. Der Artikel wird bis morgen geschrieben werden.*
15. Strona bierna Präsens, Präteritum, Perfekt, Plusquamperfekt z czasownikiem modalnym, np. *Der Text soll bis morgen geschrieben werden. Der Aufsatz musste schnell korrigiert werden. Der Artikel hat von dem Journalisten korrigiert werden müssen.*
16. Formy konkurencyjne dla strony biernej, np. *lassen + sich + Infinitiv, sein + Infinitiv, sein + Adjektiv (z przyrostkami -bar, -lich, -wert); Diese Schuhe lassen sich leider nicht mehr reparieren. Diese Arznei ist zweimal täglich einzunehmen. Der Aufsatz ist bis morgen zu schreiben. Das Wasser ist trinkbar.*
17. Strona bierna określająca stan (Zustandspassiv), np. *Alle Fenster sind geöffnet. Seine Tasche war schon gestern gepackt.*
18. Tryb przypuszczający:
 - Konjunktiv I (Präsens, Perfekt, Futur I), np. *Die Kanzlerin werde sich in Kürze zu den Vorwürfen äußern, teilte der Regierungssprecher mit. Es lebe der Frieden!*
 - Konjunktiv II (Präteritum, Plusquamperfekt), np. *Ich dachte, du wärest in der Schule. Wenn ich das doch gestern gewusst hätte.*
19. Tryb warunkowy: Konditional I (*würde* + Infinitiv I), np. *Wenn ich mehr Geld hätte, würde ich mir ein neues Auto kaufen.*
20. Rekcja czasowników, np. *sich einsetzen für, sich beteiligen an, beruhen auf, verfügen über, stören (Akk.), folgen (Dat.), gedenken (Gen.)*

SKŁADNIA

1. Zdania pojedyncze oznajmujące, pytające, rozkazujące
2. Szyk wyrazów: prosty, przestawny oraz szyk zdania podrzędnie złożonego, np. *Wir haben täglich zwei Vorlesungen. Täglich haben wir zwei Vorlesungen. Ich weiß nicht, ob er schon angekommen ist.*
3. Przeczenia *nein, nicht, kein, nie, niemals, nirgends, keinesfalls* i ich miejsce w zdaniu, np. *Ich habe ihn noch nie gesehen. Ich schwimme nicht mehr.*
4. Zdania złożone współrzędnie, np:
 - zdania bezspójnikowe; *Die Sonne scheint, es ist warm.*
 - zdania ze spójnikami, np. *aber, denn, oder, und, sondern; Ich war krank und musste einen Arzt aufsuchen.*
 - zdania ze spójnikami, np. *außerdem, dann, deshalb, sonst, trotzdem; Er verdient viel Geld, trotzdem ist er unzufrieden.*
5. Zdania podrzędnie złożone:

- zdania podmiotowe: np. *Wer in München ist, muss auch Münchner Bier trinken. Es wundert mich, dass er nicht gekommen ist.*
- zdania dopełnieniowe ze spójnikami np. *dass, ob, wer, was, wo, wie; Der Lehrer sagt, dass dieses Buch interessant ist. Er weiß nicht, wo der Parkplatz ist.*
- zdania okolicznikowe przyczyny ze spójnikami np. *weil, da; Da sein Vater krank ist, bleibt er zu Hause.*
- zdania okolicznikowe czasu ze spójnikami np. *wenn, als, bevor, ehe, bis, nachdem, seitdem, während, sobald, solange, sooft; Bevor wir abreisten, besuchten wir noch unseren Professor. Nachdem wir den Artikel gelesen hatten, diskutierten wir über seinen Inhalt. Seitdem er in Berlin studiert, hat er viele Museen besichtigt. Ich rufe dich sofort an, sobald der genaue Termin feststeht. Solange wir hier sind, hat es kein einziges Mal geregnet. Sooft er in Polen ist, besucht er mich.*
- zdania warunkowe rzeczywiste *wenn + Präsens*, np. *Wenn es regnet, sehen wir fern.*
- zdania warunkowe nierzeczywiste ze spójnikiem *wenn* oraz bezspójnikowe, np. *Wenn ich mehr Zeit gehabt hätte, hätte ich einen besseren Aufsatz geschrieben. Wenn wir Zeit hätten, würden wir eine Weltreise machen. Hätten wir Lust, gingen wir ins Kino. Wäre er gesund, könnte er mitfahren. Hätte ich das gewusst, wäre ich nicht gekommen.*
- zdanie przyzwalające ze spójnikami: *obwohl, obgleich, obschon, wenn ... auch (noch so)*, np. *Obgleich er vorbereitet war, hat er die Prüfung nicht bestanden. Wenn das iPhone auch teuer war, so bereue ich es doch nicht, dass ich es gekauft habe.*
- zdanie okolicznikowe celu: *damit*, konstrukcja bezokolicznikowa *um ... zu*, np. *Wir nehmen ein Taxi, damit unser Sohn pünktlich am Bahnhof ist. Wir nehmen ein Taxi, um pünktlich am Bahnhof zu sein.*
- zdanie przydawkowe z zaimkiem względnym *der, die, das, welcher, welche, welches*, np. *Das ist der Mann, dem ich geholfen habe. Ich kenne den Jungen, mit dem du gestern gesprochen hast. Der Schüler, dessen Eltern Deutschlehrer sind, kann sehr gut Deutsch. Wie heißt die Dame, welche du gestern kennengelernt hast? Herr Weber, dessen Frau bei uns arbeitet, ist gestern nach Bonn gefahren. Den Hauptpreis bekam ein bekannter Regisseur, an dessen Namen ich mich nicht mehr erinnern kann.*
- zdania okolicznikowe sposobu: *indem, dadurch dass, ohne dass (ohne ... zu), anstatt dass (anstatt ... zu)*, np. *Mein Bruder hört Musik, anstatt Mathematik zu lernen. Anstatt dass alle zusammenarbeiteten, lernte jeder für sich allein. Marie lernte Deutsch, indem sie viele deutsche Zeitschriften las. Er fuhr nach Hause, ohne sich verabschiedet zu haben.*
- zdania skutkowe: *so dass, dermaßen ..., dass, als dass*, np. *Er war sehr krank, so dass er nicht kommen konnte. Er fährt zu schnell, als dass wir ihn überholen könnten. Seine Eltern waren damals zu arm, als dass er hätte studieren können.*
- zdania porównawcze: *so ... wie, als, je ... desto/umso*, np. *Der Film ist besser, als ich dachte. Er schreibt so schnell, wie er kann. / Je mehr ich lese, desto reicher wird mein Wortschatz.*
- zdania porównawcze nierzeczywiste *als, als ob*, np. *Sie schaut mich an, als ob sie mich nicht verstünde (verstanden hätte).*

Der Junge tut so, als könnte er nicht laufen.

- zdania nierzeczywiste wyrażające życzenie, np.
Wenn er nur käme! Hätte ich doch mehr gelernt!
- zdania podrzędnie złożone z czasownikami modalnymi + Infinitiv Perfekt i Plusquamperfekt, np.
Er hat gesagt, dass seine Mutter zur Kur hat fahren müssen.
- konstrukcje imiesłowowe, np. *In Berlin angekommen, gingen wir sofort ins Hotel.*
- przydawka rozwinięta, np. *Das von ihm geschriebene Buch wurde schon herausgegeben. Alle auf die Prüfung wartenden Studenten waren sehr aufgeregt.*
- mowa zależna (Konjunktiv I i II), np. *Der Student sagte, er habe keine Lust zum Studieren. Er hat erzählt, dass seine Eltern ihre Wohnungsschlüssel bei den Nachbarn gelassen hätten. Er fragte mich, ob der Film interessant sei.*
- zdania ze spójnikami wieloczłonowymi, np. *entweder .. oder, einerseits ... andererseits, nicht nur ... sondern auch, sowohl ... als auch, weder ... noch, zwar ... aber; Entweder gehen wir ins Kino oder wir besuchen unsere Freunde. Er hatte weder Zeit noch Geld. Einerseits möchte ich schnell abnehmen, andererseits kann ich auf Süßigkeiten nicht verzichten.*

	3	Nr strony/stron w Informatorze	Zakres zmiany
		12, 150	Część ustna egzaminu

Zakres środków leksykalno-gramatycznych na egzaminie bez określania poziomu jest oceniany w odniesieniu do poziomu B1 (w skali ESOKJ).

Zakres środków leksykalno-gramatycznych na egzaminie na poziomie dwujęzycznym jest oceniany w odniesieniu do poziomu B2+ (w skali ESOKJ).

	4	Nr strony/stron w Informatorze	Zakres zmiany
		15-31, 115-121, 145-164	Ogólna charakterystyka egzaminu maturalnego z języka obcego nowożytnego Część pisemna (poziom podstawowy, rozszerzony i dwujęzyczny)

W **części pisemnej** egzaminu na poziomie podstawowym i rozszerzonym umiejętność rozumienia ze słuchu sprawdzana jest za pomocą wyłącznie zadań zamkniętych, np.:

- wybór wielokrotny
- dobieranie
- prawda/fałsz;

LUB

zadań zamkniętych, np.:

- wybór wielokrotny
- dobieranie ORAZ

zadań otwartych, np.:

- zdania/tekst z lukami
- odpowiedzi na pytania.

Liczba zadań: 15 zadań (3–4 wiązki, w tym możliwa 1 wiązka z zadaniami otwartymi).

Długość wypowiedzi pisemnej na poziomie podstawowym: 80-130 wyrazów. Jeżeli wypowiedź zawiera 60 wyrazów lub mniej, jest oceniana wyłącznie w kryterium treści. W pozostałych kryteriach przyznaje się 0 punktów.

Długość wypowiedzi pisemnej w arkuszu dla osób niesłyszących na poziomie podstawowym: 50-100 wyrazów. Jeżeli wypowiedź zawiera 40 wyrazów lub mniej, jest oceniana wyłącznie w kryterium treści. W pozostałych kryteriach przyznaje się 0 punktów.

Przy ocenie **zakresu środków językowych** w wypowiedzi pisemnej **na poziomie podstawowym**

pod pojęciem „szeroki zakres środków językowych” użytych w pracy rozumie się zróżnicowane środki leksykalno-gramatyczne na poziomie B1 (lub wyższym), które umożliwiają zdającemu swobodne i precyzyjne zrealizowanie polecenia;

pod pojęciem „zadowalający zakres środków językowych” użytych w pracy rozumie się środki leksykalno-gramatyczne na poziomie B1, które umożliwiają zdającemu w miarę swobodne i precyzyjne zrealizowanie polecenia;

pod pojęciem „ograniczony zakres środków językowych” użytych w pracy rozumie się mało zróżnicowane środki leksykalno-gramatyczne, często poniżej poziomu B1, które umożliwiają zdającemu zrealizowanie polecenia, ale wypowiedzi brakuje precyzji i użyte zostały głównie proste środki językowe;

pod pojęciem „bardzo ograniczony zakres środków językowych” użytych w pracy rozumie się środki leksykalno-gramatyczne znacznie poniżej poziomu B1, które umożliwiają zdającemu zrealizowanie polecenia, ale wypowiedzi brakuje precyzji i użyte zostały jedynie najprostsze środki językowe.

Przy ocenie **zakresu środków językowych** w wypowiedzi pisemnej **na poziomie rozszerzonym**

pod pojęciem „szeroki zakres środków językowych” użytych w pracy rozumie się zróżnicowane środki leksykalno-gramatyczne na poziomie B2 (lub wyższym), które umożliwiają zdającemu swobodne i precyzyjne zrealizowanie polecenia;

pod pojęciem „zadowalający zakres środków językowych” użytych w pracy rozumie się środki leksykalno-gramatyczne na poziomie B2, które umożliwiają zdającemu w miarę swobodne i precyzyjne zrealizowanie polecenia;

pod pojęciem „ograniczony zakres środków językowych” użytych w pracy rozumie się mało zróżnicowane środki leksykalno-gramatyczne, często poniżej poziomu B2, które umożliwiają zdającemu zrealizowanie polecenia, ale wypowiedzi brakuje precyzji i użyte zostały głównie proste środki językowe;

pod pojęciem „bardzo ograniczony zakres środków językowych” użytych w pracy rozumie się środki leksykalno-gramatyczne znacznie poniżej poziomu B2, które umożliwiają zdającemu zrealizowanie polecenia, ale wypowiedzi brakuje precyzji i użyte zostały jedynie proste środki językowe.

Przy ocenie **zakresu środków językowych** w wypowiedzi pisemnej **na poziomie dwujęzycznym**

pod pojęciem „bardzo szeroki zakres środków językowych” użytych w pracy rozumie się bardzo zróżnicowane środki leksykalno-gramatyczne na poziomie B2+ (lub wyższym), które umożliwiają zdającemu swobodne i precyzyjne zrealizowanie polecenia;

pod pojęciem „szeroki zakres środków językowych” użytych w pracy rozumie się zróżnicowane środki leksykalno-gramatyczne na poziomie B2+ (lub wyższym), które umożliwiają zdającemu swobodne i precyzyjne zrealizowanie polecenia;

pod pojęciem „zadowalający zakres środków językowych” użytych w pracy rozumie się środki leksykalno-gramatyczne na poziomie B2+, które umożliwiają zdającemu w miarę swobodne i precyzyjne zrealizowanie polecenia;

pod pojęciem „ograniczony zakres środków językowych” użytych w pracy rozumie się mało zróżnicowane środki leksykalno-gramatyczne, często poniżej poziomu B2+, które umożliwiają zdającemu zrealizowanie polecenia, ale wypowiedzi brakuje precyzji i użyte zostały głównie proste środki językowe;

pod pojęciem „bardzo ograniczony zakres środków językowych” użytych w pracy rozumie się środki leksykalno-gramatyczne znacznie poniżej poziomu B2+, które umożliwiają zdającemu zrealizowanie polecenia, ale wypowiedzi brakuje precyzji i użyte zostały jedynie proste środki językowe.

	5	Nr strony/stron w Informatorze	Zakres zmiany
		55-76, 85-105, 122-132, 137-143, 179-198	Poziom trudności zadań

Ze względu na określony w wymaganiach egzaminacyjnych średni oczekiwany poziom biegłości językowej – poziom trudności leksykalnej i/lub gramatycznej zostałyby obniżony w przypadku:

Poziom podstawowy

tekstu A do zadań 5. i 6. str. 63-68.

tekstu C do zadań 5. i 6. str. 63-68.

tekstu do zadania 7. str. 69-70.

Poziom podstawowy (egzamin dla absolwentów niesłyszących)

tekstu do zadania 4. str. 126-127.

	6	Nr strony/stron w Informatorze	Zakres zmiany
		77-83, 106-114, 133-136, 199-204	Ocena wypowiedzi pisemnej w kryterium zakresu środków językowych

Na poziomie rozszerzonym ze względu na oczekiwany średni poziom biegłości językowej (w skali *ESOKJ*), w tym zakresu środków językowych w wypowiedziach pisemnych – B2, ulega zmianie liczba punktów przyznanych w kryterium zakresu środków językowych w:

zadaniu 13., przykładowa oceniona wypowiedź do tematu 3., str. 111-112 – 3 punkty – szeroki zakres środków językowych; w pracy występują dość liczne fragmenty charakteryzujące się naturalnością, różnorodnością frazeologiczną oraz precyzją użytych środków językowych, np. *sowohl Vorteile als auch Nachteile für die Betroffenen, Einerseits können sich sowohl Schüler als auch Lehrer in einer überwachten Schule sicher und geborgen fühlen, ... weil die unbekanntes Gesichter gleich kontrolliert werden, ..., dass die Überwachung eine Rolle gegen Gewalt spielt. Niemand wird etwas Schlimmes machen, wenn er weiß, dass es sofort entdeckt wird, wichtig für eine Versicherung, mit dem Bewusstsein ununterbrochen beobachtet zu werden, ... genau überlegen, wo sie installiert wird.*